

PALAESTRA LATINA

SUMMARIUM

DE GENITIVO *Alterius* RITE ACUENDO, (Torbios).

AD ALIQUEM INVISENDUM CONLOQUIUM.

EPISTULARUM COMMERCIIUM

MONIALIS PATRIA EXTORRIS, (Caro)

NOVA ET VETERA.-DE VESTIMENTIS, (Jové).

NARRAGONIA ET CROCODILOPOLIS, (Viator).

BIMILLENARIUS HORATIANUS, (J. M. Jiménez).

CURSUS GYMNASIIICUS, (Martija).

BIBLIOGRAPHIA, (Mir. Jiménez).

IN NAVEM REIPUBLICAE, (versio Llobera)

et LA TEMPESTAD (Mesa) in operculis.

Ordinarii atque Superiorum permissu

In Navem Reipublicae

Horatii Ode 14 l. I

Hispane reddita

*O navis, referent in mare te novi
fluctus. O quid agis? Fortiter occupa
portum. Nonne vides ut
nudum remigio latus
et malus celeri saucius Africo
antemnaeque gemant ac sine funibus
vix durare carinae
possint imperiosius
aequor? Non tibi sunt integra lintea
non di, quos iterum pressa roces malo.*

*Quamvis pontica pinus
silvae filia nobilis
iactes et genus et nomen inutile,
nil pictis timidus navita puppibus
fidit. Tu, nisi ventis
debes ludibrium, cave,
Nuper sollicitum quae mihi taedium
nunc desiderium curaque non levis
interfusa nitentes
vites aequora Cycladas.*

¡Oh Nave! ¿nuevamente
En alta mar te lanzarán las olas?
¿Qué haces? fuertemente
Asida al puerto queda.
¿No ves cuál despojado
Tienes de remos uno y otro lado;
Y el mástil gime herido
Del Ábrego ligero, heridas gimen
Las antenas, ni ha sido
Sin jarcias leño alguno
Apenas poderoso
De contrastar el mar impetuoso?
No tienes vela sana,
No dioses a quien llames en tu ayuda
Cuando la ola insana
De nuevo intente hundirte,
Por más que noble pino
En las selvas nacido del Euxino
Seas, y te gloríes
De tu linaje y nombre: en vano, en vano:
Ni ya en la popa fíes
Pintada, cual no fía
El tímido piloto:
Si no juguete queres ser del Noto,
Guárdate tú que fuiste
Un día tedio para mí y zozobra,
Y eres ahora triste
Deseo y cuita grave;
Huye de las corrientes
Que fluyen por las Cícladas lucentes.

JOSEPHUS LLOBERA, S. J.

PALAESTRA LATINA

MENSTRUUS DE LATINITATE COMMENTARIUS

Pretium subnotationis annuae, solutione antelata, est 6 pesselarum in Hispania, 7 in America et Lusitania, 8 in reliquis civitatibus. Pretium mittatur oportet ad Administratorem: CERVERA (Lérida) - Universidad - España.

De genitivo *Alterius* rite acuendo

Cum tandem etiam apud nostrates, qui apud externos jamdiu vigeat, usus accipiantur acuendae litterae *i* in genitivo *alterius*, forsitan non deerunt qui, falsis veterum grammaticorum documentis imbuti, hujusmodi novitate immerito permoveantur. Si ergo auctor non displicet, ea quae rem continent quam dilucide et brevissime pertractemus.

Imprimis memoriae est revocanda regula: In vocabulis quae amplius duabus syllabis constant, acuitur paenultima si longa; sin autem brevis eadem est, accentus in antepaenultimam recidit. Exempla: *amāmus*, *amabímīni*. Nulla exceptione praefata regula infirmatur cum de Latinis vocabulis agitur,⁽¹⁾ ita ut ejus vi unius dictionis accentus saepe transferatur, prout paenultimae syllabae quantitas exigat. Ita acuimus *éadem*, *útraque*, *útravis* siquidem casus sint directi; at contra *eádem*, *utrávis* si ablativus femininus est. Item *vénimus* et *venímus* distinguimus, prout tempus aut praeteritum est

(1) Quae vero ex Graeco vocabula usurpantur, siquidem latine inflectantur, latino more acuuntur, ut «Penélope», etsi graece sit vox paroxitona Πηνελόπη. Excipiuntur vero nonnulla in *ea* et *ia* exuentia, quae, licet contracta non sint ex *eia*, ut supra dicitur, ex usu tamen recepto in brevi paenultima acueri licet, v. c. *Eucharistía*, *philosophía*, *homília*, *agonía*, *liturgía*, *idéa*, cum latine potius acuendum foret *Eucharístia*, *philosóphia*, *homília*, *agónia*, *liturgia*, *ídea*, sicut etiam acuimus *Ecclésia*, *tragoédia*, etc. Sed cave ne, Graecorum quorundam vocabulorum accentu deceptus, producas etiam paenultimum *i* vocabularum Latino suffixo gaudentium, ut *gratía*, *abbatía*, *insanía*, *acrimonía*, *decanía*, (a *decānus* non a *δέξα*), *Umbría*, cet. Hinc patet quam sit necesse latinae prosodiae studere, ut ad minus paenultimae dictionum syllabae quantitas dignoscatur.

aut praesens. Valet etiam regula in compositis, in quibus notanda quae ex *disyllabis* paenultimam brevem habentibus veniunt, nam tum accentus paenultimae vocabuli simplicis in antepaenultimam compositorum migrat, ut v. c. *circúm-dāmus*, *circúm-dēdi*, *át-tā-men*, *dé-dēcet*, *decém-vīri*, *triúm-vīri*, *ás-sēqui*, *cón-sēqui*, et sexcenta id genus.

Verum alia ex Latinae prosodiae regulis sic sonat: Contracta syllaba longa est; inde sequitur ut, si haec contracta syllaba sit paenultima, accentu gaudeat vi superioris regulae. Exempla in promptu adsunt composita ex verbis *caedo*, *causo*, *claudio* ut sunt *occido*, *concido*,⁽¹⁾ *accūso*, *inclūdo*, etc. et in contractis *nīl*, *dī*, *mī* pro *nīhil*, *dīi*, *mīhi*. Frequentiora hujusmodi contracta habentur vocabula quae Graeco fonte cadunt ut v. c. *litanīa* (α λιτανεία), *hyperdulīa* (α ὑπερδουλεία), *latrīa* (α λατρία), *Caesarēa* (α Καισάρεια)⁽²⁾, *Laodicēa* vel *Laodicīa* (α Λαοδικεία), *Basilīus* (α Βασιλείος), *Theodūlus* (α Θεόδουλος) et alia plurima⁽³⁾. Quae cum peritorum nemo neget, ad alia properemus.

Grammatici omnes, praesertim qui philologiae studuerunt, *i* genitivi exeuntis in *ius* longum esse docent. Et merito sane; nam, si etymologiam attendas, hoc *i* contractum invenies; genitivus enim casus in *ius* per redundantiam compositus fuit ex primaevo casu quem *locativum* dicunt, in *i* exeunte (exemplum manet *domi* (*en casa*), et ex simplici genitivo *ius*, qui erat primigenus genitivus demonstrativi *is*, et subiectus fuit locativo casui, unde passim in inscriptionibus reperitur *eius*, *cuius*, *huius* (*ei+ius*, *cui+ius*, *hui+ius*)⁽⁴⁾.

(1) Verum in compositis ex *cado*, antepaenultima acuitur, v. c. *óccido*, *cóncido*, nam talium *i* breve est, sicut *a* simplicis.—(2) Haec forma nomen est civitatum. Adsunt aliae formae ex adjectivo Latino *caesarēus*, *a*, *um*, quae ut propria hominis nomina usurpantur, quorum accentus in antepaenultimam recidit, quia paenultima brevis est.—(3) Inde fit (quod etiam patet in ultimis exemplis supra allatis), ut plures voces quae graecae in antepaenultima *proparaxitonae*, latine in paenultima acuantur, sicque etiam hispane acui debent, nam classici nostri, si paucissima excipias, ex Graeco derivata vocabula ad Latinorum normam acuerunt. Cave indiscriminatim hispana vocabula more Graeco acuas, ut recentiores nonnulli contendunt, probatum longo tempore usum temere deturbantes. Dic ergo *epigrama*, *telegrama*, *metamorfosis*, non *epígrama*, *telégrama*, *metamórfosis*, etc. E contra dic *kilómetro*, *telégrafo*, *hipódromo*, non *kilometro*, *telegrafo*, *hipodromo*, etc. Hinc etiam tibi cavendum ne voces novae quae in plerisque scientiis aut artibus ex Graeco cuduntur, ignoranter acuas, ut plures qui v. c. dicunt *aerólito*, *dinamo*, *anodo*, *catodo*, morem galicum imitantes, cum hispane acuendum sit *aerólito*, *dínamo*, *ánodo*, *cátodo*. De hac re optimum erit consulere peritismos auctores ut Robles Dégano (*Ortología clásica de la lengua castellana*, Madrid, 1905) et E. Hernández et F. Restrepo (*Llave del Griego*, Friburgo, 1912).—(4) Cfp. Salomon Rainach, *Manuel de Philologie classique*, t. p. 146 (Paris, 1883); V. Henry, *Précis de Grammaire comparée du Grec et du Latin*, p. 254, n. 9 (Paris, 1894); L. Laurand, *Manuel des études Grec-*

Poëtae quidem, metrica adstricti necessitate, contractum hoc *i* saepius corripiunt, indeque in antepaenultimam accentum migrare cogunt, ita ut nonnunquam in carminibus sit acuendum *únus, íp-sius, íllius*, cet.; at eae poëseos licentiae minime in solutam orationem recipiuntur, sicut nec acuitur in prosa *túlerunt*⁽¹⁾, *fúlgere*⁽²⁾, etiam si per sistolen paenultimum e Vergilius corripiat. Etiam e contra *tenébra, latébra, intégro*, etc. nonnisi in versibus dicitur, ubi poëtae per diastolen paenultimum e produxerint⁽³⁾.

Jam vero sistole quae in ceteris genitivis casibus in *ius* aliquando occurrit, semper ab heroicis poëtis facienda est in *alterius*, ne brevis una duas inter longas claudatur (*áltērīūs*), nam quantitatem hanc omnino dactylica carmina non patiuntur, ut bene norunt qui eisdem navarunt operam⁽⁴⁾. Hinc est quod in Vergilio, Ovidio, ceteris qui dactylico metro scribunt, semper *áltērīūs* invenitur. Item in Horatio, qui praedicto genitivo solummodo in hujusmodi carminibus utitur. At optimi horum poëtarum interpretes anomalam prorsus talem prosodiam esse indicare non neglegunt⁽⁵⁾.

Et revera, propria *áltērīūs* prosodia in dactylicis versibus reperiri non potest; at bene invenitur in aliis, ex quibus aliquot exempla afferre juvat:

áltērī-ūs súa üt cōmpārēt cōmmōda? āh!

(*Creticus tetrameter*: Terent., *Andr.* a IV, sc. 1, v. 4).

Sāscū-plō vél únā vīncēt áltērīūs singūlūm.

(*Trochaicus octonarius*: TERENT. MAUR. *De metris*, v. 1352)⁽⁶⁾

Mōx cum āl-tērī-ūs ōb-līgū-rīās bōnā.

(*Iambus trimeter sive senarius*: Enn., *Sat.*, 17).

Non ergo ratione et philologia tantum, verum etiam poëtarum usu constat longum esse *i* genitivi *alterius*; nec jam audiendi de re sunt veteres grammatici, sed recentiores qui etiam in Hispania aliquot abhinc annis uno animo ita docent, ut v. c. P. Iosephus Llo-

ques et Latines, p. 651, n. 172, y (Paris, 1921) Ernout-Mendizábal, *Morfología histórica latina*, n. 100, 115 y 126, (Bilbao, 1924).

(1) Verg., *Ecl.* IV, 61.—(2) Verg., *Aen.* VI, 827.—(3) Errant igitur qui miseranda incuria vel ignorantia numerorum et prosae leges intermiscunt. — (4) Analogi causus in hispanica metrica inveniuntur, nam adsunt vocabula ut v. c. *Océano, Nápoles*, quae per diastolen in paenultima a poëtis acuuntur ut in fine versuum aliis similiter cadentibus consonare possint. (Cfr. Robles Dégano, *Ortología clásica...* n. 134 et 135).—(5) Videsis v. c. M., Albert, *Horace, Art Poétique*, n. ad v. 410 (Paris, 1886); et J. B. Lechatellier, *Virgile*, p. XXV, n. 46 et 47, (Paris, 1907).—(6) In hujusce auctoris paëmate *De regulis metricis*, adhuc etiam bis *alterius*, reperitur, nempe in versu 1611 et in 2184. (Cfr. *Thesaurum linguae latinae*, qui Lipsiae apud Teubnerum editur).

bera, S. I., qui nostratum primus hanc probavit veritatem⁽¹⁾, Philip-
pus Robles Degano⁽²⁾, Verolenses Professores, S. I.⁽³⁾, P. Emmanuel
Jové C. M. F.⁽⁴⁾

Nostrae igitur dissertatiunculae conclusio duplicem rem evin-
cit:

a) In soluta oratione *alteríus* semper est acuendum sicut et
ipsíus, illíus, uníus, cet.

b) In carmine autem *alteríus* vel *altérius* acuatur, non secus
ac *ipsíus* vel *ípsius, illíus* vel *íllius, uníus* vel *únius*, etc.⁽⁵⁾, prout
prosodica metri lex in unoquoque casu postulaverit.

ISAAC M.ª TORIBIOS RAMOS, O. S. B.

Grammatices Professor in Monasterio Sancti Dominici Silensís

Ad aliquem invisendum colloquium

A.—*Sonat campanula (aut tinnibulum).
An sit Dominus B?*

SERVUS.—*Vultne hera Dominum B exci-
pere?*

A.—*Fac ut aulam ingrediatur.*

B.—*Domina, honori duco cum te salvare
jubeo.*

A.—*Faustus dies, eques. Sede, amabo. Fac
sedeas. Quomodo habes.*

B.—*Optime, domina, et habeo gratiam. Tu
vero?*

A.—*Gravedine aliquatenus laboravi, hodie
autem optime valeo.*

B.—*Blanditur mihi recuperata valetudo
tua.*

A.—*Bene es amabilis quando de me cogi-
tasti; jamdiu est cum te non video.*

B.—*Ad te saepe accessi, sed tui videndi vo-
luptate carui. Cartula mea tibi tradita
fuerit.*

A.—*Ita profecto, et doleo maxime domi
non fuisse ut te reciperem.*

B.—*Quomodo pergit tuus ille pater.*

A.—*Minus valet aliquot abhinc dies; inde
est quod nequeat camera exire.*

B.—*Doleo admodum; spero tamen meliora.*

A.—*Parum id est, sed ejus consulendum
est aetati.*

B.—*Verum frater tuus valet usque bene?*

A.—*Oh, atletice valet. De valetudine curan-
da mihi adsidue est monendus.*

B.—*Atqui quanti sit valetudo non noveris.
donec eam amiseris. Et soror quomodo
habet?*

A.—*Nunquam sana est totum biduum, cum
nullam non adhibeat cautionem.*

B.—*Nemo citius valetudinem amittit, quam
qui ad eam servandam nimiam curam
adhibent.*

(1) Grammatica classicae latininitatis, n. 88 et 518, (Barcelona, 1920). — (2)
Grammatica Latina, n. 22, nota 1.^a et n. 282, reg. 2.^a, 2.^a, (Avila, 1925).
Pluribus hoc opus dotibus commendatur uti ejusdem auctoris cetera de Philosophi-
ca et Grammatica re scripta; hic enim auctor post multos labores plura male prius
tradita emendavit, praecipue in distinguendis et nominandis verbi modis temporibus-
que, in discernendis vocabulis relativis, in tota Syntaxeos materie quam lucidissime
ordinanda. Optima ejus *Gramática Latina* nobis adstat etiam quia adamussin ope-
ri suo *Gramática elemental de la Lengua Castellana*, (Madrid, 1924), responderet.—
(3) Institutio Grammaticarum libri quinque, n. 1177, except. 5.ª, (Barcelo-
na, 1927).—(4) Alterius non alterius; Palaestra Latina, num. 13.—(5) Sed ge-
nitivus *alius* etiam in carmine longum semper *i* servat, ne cum nominativo con-
fundatur.

Epistularum Commercio

Antonius Viator, S. V. D. Emmanueli Jové, C. M. F. salutem

Gaudeo ac laetor quod hoc ipso die sollemni Stae. Theresiae, luminis Hispaniae clarissimi tibi, Pat. Emm. Jové, gratias agere possim exquisitissimas pro sex exemplaribus libelli aurei, qui inscribitur jure ac merito «Palaestra Latina», mihi benigne missis et miro cum desiderio a me heri exceptis. Imprimis autem animo gratissimo tibi adhaereo, quod opusculum meum scaenicum, cui nomen «Narragonia et Crocodilopolis» vel «Amaranta surrepta», minime sprevisi aut repudiasti, sed inserere coepisti libello Palaestrae Latinae a te ingeniosissime edito. Neque vero abstinere potui, quin opus tuum exterius et interius admirandum et perlegendum traderem discipulis meis Latinis, qui libellum cum cupiditate atque aviditate certatim arripiebant et circumvolabant sicut apes flores rosarum vel muscae placentam mellitam. Utinam unicuique in sacculo tot nummuli essent ut suo quisque sumptu opus illud in Hispania typis impressum emendo sibi pararet. Ast octo pesselae illis pauperculis aedium nostrarum alumnis pluris esse videntur quam ut multi hoc pretium expendere possint, id quod ipsi mecum perdolent ac lamentantur, qui litterarum et praecipue scientiae Latinae studiosissimi dispereunt fere atque languescunt optationibus et votis ardentissimis correpti, ut in manibus suis quam primum inveniatur altera series Palaestrae Latinae edita ac promulgata. Quos discipulos domus missionum orationibus et curis paternis enixe commendat

Pater Antonius Er. Viator, S. V. D.

Emm. Jové, C. M. F. Rdo. P. Ant. Er. Viatori, S. V. D. salutem plurimam

Non debueram sane expectare litteras tuas ut tibi gratum animum ostenderem ob donum tuum «Narragoniam». Sed, pudore subfusus loquor, demum ita factum est ut qui munere magno me cumulavisset, idem a me crederet beneficium accepisse. Non ego bonus tecum, tu bonus exstitisti mecum, quod lectores nostros scaenica actione recreari in Palaestra nostra voluisti. De missis mittendisque exemplaribus, fecimus quod debuimus.

Apes illas, discipulos dico tuos, ad flores Latinitatis libandos qui in Palaestra pullulant-ais-marcas non facile expendere posse. Res quidem dolenda, sed nobis non est integrum ad externos minore pretio mittere ex vecturae caritate. Si vobis placuit superioris mensis fasciculus, credo fore ut vel plus placeat fasciculus mensis novembris, in quem vestrum Andream Haberl, primum sacerdotalem jubilaem celebrantem, induximus.

In postrema rerum publicarum turba Dei Deiparaeque beneficio a communista um conatibus incolumes evassimus.

Orate pro nobis et valete.

MONIALIS PATRIA EXTORRIS ⁽¹⁾

(ELEGIA)

*Illa, mari magno, celsis quae puppibus haeret
 spectat et inmotis aequora luminibus,
 cui tenero sedet et gravitas et pallor in ore,
 quo tendit? Cursus nescit et ipsa suos.
 Seu petit Hesperia, attinget seu Gallica tandem
 littora, ad incertos it peregrina focos.
 En, quibus ipsa vagos perstringit flatibus undas,
 gaudet et albentes aura movere sinus.
 Respicit; ad patriam nequiquam torquet ocellos;
 a patria tantum se procul ire videt.
 Forsitan et lapsos longe reminiscitur annos;
 ad trepidum sacram cor premit usque crucem.
 Adspice, ut hinc illinc compellent: unde requirant,
 infelix veniat, littora quaeve petat;
 qui sibi sint patres, quae dulcia liquerit arva!
 Illa quibus tandem nos sine lacrimulis:
 hei mihi! quam placidas invitae liquimus aedes!
 Ergo in perpetuum, terra paterna vale!
 Ara fuit mihi sola domus; mihi solus amicus;
 et pater et sponsus, spes mihi sola, Deus.
 Barbarus insontes ejecit, flectere nulla
 quem pietas, ratio flectere nulla potest.
 Quaeritis hic demum quae spes subrepat eunti?
 Quo ve, procellosum per mare rapta, ferar?
 Qui maneat scopulos, fluitanti quaerite ab unda;
 Quaerite ab excussa, quo ferat aura, rosa.
 Id, saltem ad dulces, quondam speravimus, aras
 posse latebrose vivere, posse mori.
 Tunc vero ejectae, tunc mendicare coactae;
 hoc unum novis crimen: amare Deum.
 Ipsa etiam ad littus (migrantum milia vidi)
 advena desertam carpit hirundo viam.*

(1) «La monja desterrada» Hispanum hoc carmen exaravit illustris ac religiosissimus Dominus Josephus Johachim Ortiz, transtulit in latina disticha Michael Caro: — «Ambo florentes aetatibus, Arcades ambo — Et cantare pares, et respondere parati»

*Illa tamen releget nidos. Non ulla videndae
 spes mihi, quam liqui, tecta beata, domus.
 Ergo volate, precor, vastum percurrite pontum;
 sic vigil illius vos tegat ala patris!
 Ite, salutatum primi cum lumine solis,
 Atria, victrici nunc violata manu
 Aedes tum vacuas, vitream lustrate fenestram,
 Et querulae e tectis fundite carmen, aves!
 Nos, Granata, tuos montes superavimus, alta
 Quis nitet integra fons adoperta nive.
 Nos et adoratos, viridesque cucurrimus agros
 Spirat ubi assiduum ver, ubi palma sonat
 Littoreque e curvo, fluctus quo murmure tendunt,
 Pectora terrentem vidimus oceanum,
 O tu longe alias inter pulcherrima tellus,
 una et opum toto, quidquid in orbe, gerens!
 Nam tibi, dum radiis ornata auroque refulges,
 caerula gemmatos alluit unda pedes.
 Quid tamen haec prosunt? Natos discedere longe
 inmeritos, mater barbara nempe, jubes!
 Exul et has olim periturus transiit undas,
 ille, ⁽¹⁾ Americani gloria summa soli.
 Et procul ille jacet ...Quid demens plura revolvam?
 Hei misero indigne pastor adempte gregi!
 Cogimur externas sic nos errare per oras,
 et mixtum lacrimis cogimur esse cibum.
 O Pater Omnipotens! Quoniam tua sancta voluntas
 virginei coetus corda probare tui;
 nec licet antiquis placide obdormire sepulcris,
 sed profugas cineres terra aliena teget;
 accipe pro solitis et ture et cantibus, unda
 quos fletus teneras quas rapit aura preces;
 a te dum gremio, miseros oblita labores
 excipiar: fessam namque vocare, tuum est.*

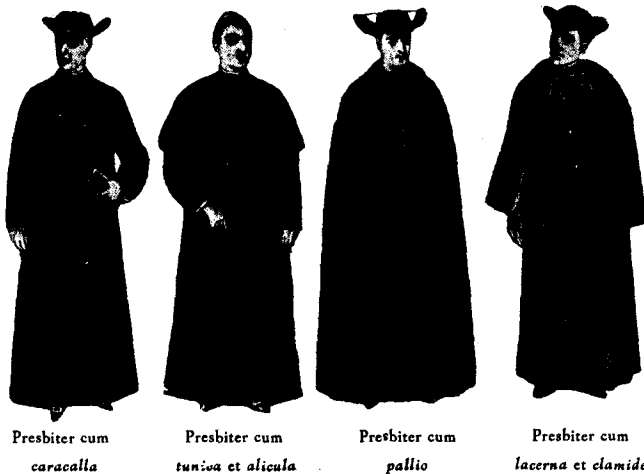
Michaël A. Caro

(1) Nimirum Illmus. ac Reverendissimus Emmanuel J. Mosquera qui exul Romam usque pertransiens purpuram pileo lumque accepturus, Massiliae finem est adeptus.

NOVA ET VETERA

De vestimentis

Haec scribebam cum campus ex fenestra cellae meae longe lateque alta nive coopertus circumspiciebatur, et vel intus rigens frigus caracalla artus meos invadere minus patiebatur. Quid igitur mirum si beneficium huic vesti quodam modo rependere menti succurreret? Itaque constitui lectoribus Palaestrae Latinae caracallae seu caracallis nomen explicare et ei pares proponere vestes.

que cum ea ad se salutandum accedere coëgisset. Hodie simile quidquam vestimentum frigoris vitandi causa hieme gestare solemus.

Duplex erat *caracallae* genus, alterum quo Galli praesertim utebantur ad femora usque productum, (1) alterum quo Marco Aurelio Antonino Imperatore coeperunt uti Romani ad talos usque demissum. (2) «Vestis erat—ait Forcellinius—in lacernae modum ex concisis pannis consuta, non sinuosa sed corpori adhaerens et manicata». Quid est autem *lacerna*? (3) Forma lacernae fuit clamidi similis, scil. aperta et laxa, fibula in humero vel ad pectus connexa, longior tamen quam clamis et fluxior ut quae frigori arcendo totique amiccando corpori instituta est. Materia fuit crassior lana, color vero vel natus lanae vel pullus, sed procedente luxu et frequente ejus usu in ipsa Urbe ex pretiosiore materia et colore a ditioribus gestari coepta est.

Nunc veniamus ad *paenulam*. (4) Ejus forma fuit undique clausa adstrictior et brevior quam toga, brachia quoque ipsa protegens. Materia fuit scorteae seu ex corio. *Toga* (5) fuit vestis rotun-

Jam primum omnium Caracallae agnomen inditum est Antonino Pio qui ab anno p. Ch. 211 usque ad 217 Romanorum exstitit imperator. Cui rei ansam dederat ipse cum vestem hujusmodi origine Gallicam non solum indutus incederet sed etiam profuse Romanis elargitus esset, plebem-

da et usque ad pedes demissa, clausa et sine manicis quae uno con-
jectu totum corpus et utrumque brachium operiebat. Ea in superio-
re parte, qua ad cervices sedebat, ita laxe apariebatur ut dextrum
brachium commode exseri, imo et totus humerus ostendi posset.
Tunica (6) est vestis interior, corpori adhaerens, cui toga superin-
duitur, viris et mulieribus usurpata. olim sine manicis, deinde ma-
nicata seu manuleata et cinctu constricta.

Pallium (7) est vestis longa fusa et ampla, quae tunicae etiam
superinduitur. Erat aperta et fere ita gestabatur ut sederet humeris
et pars ejus dextera ab imo in sinistrum brachium imponeretur aut
illi subjiceretur et nihilominus totum corpus amicaret, solaque dex-
tera manus ad pectus exstaret brachio tamen involuto, interdum
ipsa quoque manus operata.

Paludamentum (8) dicitur proprie de veste militari Imperato-
rum et ductorum exercitus. Ideo ad bellum cum exhibat imperator
paludatus dicebatur proficisci. *Clamis* (9) fuit etiam vestis militaris
aperta, quae thoraci superinduabatur, posteriora vero corporis tan-
tummodo ambiens; similis paludamento sed brevior et minus fusa
ex humeris pendens et *fibula* (10) ad cervicem vel in dextro humero
connexa. *Sagum* (11) vox ut videtur Celtica est vestimentum milita-
re, apertum et fibula connexum, villosum, longius tunica ex crassio-
re lana confectum, quod reliquis vestibus superinduitur.

Palla (12) est vestis exterior talaris ampla et fluens propria
honestarum mulierum. *Alicula* (13) est genus vestis brevioris, ita
dictae quod alas, hoc est brachia injecta continebat.

Tandem *epitogium* (14) est amictus qui supra vestes et togam
gestatur.

(1) (2) *Gabardina, sobretodo*. — (3) *Gabán*. — (4) *Impermeable*. — (5) *Toga*.
— (6) *Bata*. — (7) *Manteo*. — (8) *Manto*. — (9) *Clámide*. — (10) *Botón*. — (11)
Capote. — (12) *Barquiña*. — (13) *Esclavina*. — (14) *Guardapolvos*.

EMMANUEL JOVÉ, C. M. F.

A E N I G M A

*Virtutes magnas de viribus adfero parvis:
Pando domus clausas, iterum sed cludo patentes
Servo domum domino, sed rursus servor ab ipso
Sol. Sum clavis.*

Narragonia et Crocodilopolis (*sequitur*)

ACTUS SECUNDUS

*(Prospicitur Crocodilopolis)*II 1. BUFO, *solus*.

Bombax! Quam velociter praeterfluit tempus! Jam advenimus ante Crocodilopolim septuaginta centena milia passuum a Salamandria distantem, id quod putarem minime, nisi ipse meis oculis conspicerem urbem; profecto hic est Crocodilopolis, quam digito indice demonstrato (*Lucernam accendit, adit ad parie-*

tem scaenae dextrum) Illic litteris quadratis scriptum video ex columna viae indice: «Territorium Centauriae, urbs Crocodilopolis». (*Prospectat urbis regionem*) Sed illinc agricolam quemdam video advenientem; quaeram ex eo, quae res agantur in urbe.

II 2. BUFO, MEGALOSAURUS.

BUFO. — Salve, amice! Unde venisti?

MEGALOSAURUS. — Agricola sum Crocodilopolitanus.

BUFO. — Ab Abdelcadero igitur, califae vestri filio male famoso virginem, cui est nomen Amarantae, surreptam et uxorem in matrimonium ductam esse te non ignorare spero.

MEGALOSAURUS. — O, jam dudum eam duxit in urbem. Mulieres nostrae lintea lavantes, matronae inter coffeam sermocinantes, anus loquaces curant, ut tales nuntii paucis horulis elapsis per totam urbem divulgentur.

BUFO. — Idem fuit apud nos.

MEGALOSAURUS. — Cujas es tu?

BUFO. — Mercator sum alienigena. Sed dic mihi, quaeso, quales sint Crocodilopolitani!

MEGALOSAURUS. — Incolae sunt rerum satis inopes ac valde superbi et efflati. Neque enim quisquam, simulatque in ejus crumena inveniuntur quini denarii, per diem laborabit, sed deget luxuriosus et gulae traditus. Omnes cives plura comedere solent quam demerent.

BUFO. — Ne pilo quidem melius apud nos. Sed qualis est rerum exitus?

MEGALOSAURUS. — Cives, simulac rem familiarem ad voluptates fruendas non jam sufficere animadverterunt, fiunt aut socii democratici aut commu-

nistae aut Moscovitae stellae istius rubrae cultores, et seditiones civiles excitant inter plebem.

BUFO. — Eadem ergo instituunt ac nostri cives.

MEGALOSAURUS. — Et cum nummos luxuriosi profuderunt neque quidquam oboli habent unde degant, laborare nolunt; nutriuntur ergo publice et pascuntur otiosi, dum migrant e vita.

BUFO. — Sed uxoresne vestrae familias et imprimis liberos curant amore materno?

MEGALOSAURUS. — Saepe sunt morosae vesanae ut ursi scabiosi; saepius justo in plateas et fora evolant domo confabulandi causa neque secreta sibi commissa reticent. Accedit, quod, cum loquaces et garrulae nova captent et elegantiam ac recentissimum quemque habitum vestis Lutetiae Parisiorum appetant, tempus terunt sermocinando et magnam pecuniam vanitate ac venustate citatae profundunt.

BUFO. — At saltem ancillas vestras laborando agiles et promptas se praestare confido.

MEGALOSAURUS. — Jam mira industria et sedultate esse recensentur, ut vix per mensem in eadem familia manent, sed se locant aliis dominis duodecies in anno.

BUFO. — Aequae in nostra patria. Sed qualis est ordo vester publicus? Num, ut exemplum afferam, viae urbanae quotidie everruntur et purgantur?

MEGALOSAURUS. — Julio quidem mense nihil est quod sit mundius quam plateae et fora nostra. Reliquis mensibus in publicum prodire aegre possumus, quin in periculo versemur, ne sordibus et illuvie haereamus. Sed hi menses undecim velociter praeterfluunt. Si effici posset ut numquam plueret, vel flumen Mississippippi per Crocodilopolis vias dirigeretur, in nulla urbe iaveniretur tanta mundities quanta in nostra. Nunc autem mihi erit discedendum. Vale, hospes! (*abit.*)

BUFO. — Ergo «intra muros» urbis «peccatur et extra» (1). Omnia eadem at-

II 3, BUFO; BARO et GROBIANUS, milites.

GROBIANUS. — (*ad milites*) Cum conveneritis huc equites nobilissimi et milites fortissimi, non terras expugnatum aut opes collectum, sed virginitatem surreptam strenue ultum, numquam belligeratum est causis iustioribus. Narragonia (2) exspectat fore ut suum quisque miles officium praestet. Exemplar omnes sumite ex memet, pugnate animo forti, observate disciplinam militarem! Maximae gravitatis erit, ut temporum intervalla semel, bis, ter, diligentissime attendatis et omnes iisdem temporum momentis manibus sinistris embolorum pyrriorum thecas pulsetis (*Pulsat, ut demonstret, suam ipsius thecam embolorum pyrriorum*) Nisi hoc ipsum summa diligentia observaveritis, cetera omnia ne assis quidem faciam.

BARO. — Audite, viri clarissimi! Antequam urbem obsidere adgredimur, ad Mammutem transmittendum esse censeo Bufonem, qui ramum olivae dextra tenens pacem suadeat ea condicione, ut Amarantam nobis

que apud nos. Aedepol, nae ego persequi bello eos, qui nostris moribus sunt simillimi, existimo nefas et miseriam. Mea vero sententia est sine auctoritate. — Equidem investigavi, quales res se habeant in urbe hostium, quos obsidionem octo dierum minime sustinere posse pro certo habeo. Nosse, qua in condicione sit hostis semper manet res praecipua et primaria. Gloria vero urbis expugnatae Baroni aut Grobiano aut Arminio aut Almansori obtinget, ego ne commemorabor quidem monumento vel actibus publicis. Profecto, lamentandum est ac deplorandum semper esse ministrum ordinis inferioris, (*Prospicit*) En Baro et Grobiano veniunt cum agmine (*Exercitu circumdati; acies instruitur.*)

reddat. (*Omnes adsentiunt et acclamant praeter Bufonem.*)

OMNES MILITES. — Macte, Bufo, pacificator, angele pacis!

BUFO. — «Audio quidem nuntium, sed deest mihi fides» (3). Qua de causa aliquis alius ad hoc negotium conficiendum ablegetur velim; mihi erit periculo, ne excitem aut lacessam leonem. Nam perfacile fieri poterit, ut Mammut iste cum sit iracundus, me capite plecti jubeat et sine capite stare et huc redire mihi erit ludibrio ac scurrilitati.

BARO. — Nihil erit periculi, mi Bufo, hac in re. Si tibi caput praecidi jusserit, capita abscidemus triginta nobilissimorum omnium incolarum, qui in manus nostras inciderint.

BUFO. — Sane, rex! Sed quis adfirmare poterit, num unum ex his triginta capitibus conveniat cercivibus meis?

BARO. — Adi modo! Califa cavebit, ne violet aut frangat jus gentium.

BUFO. — Adibo.

BARO. — Copias, dum redieris, reducemus (*omnes discedunt, Bufo remanet solus.*)

(1) Hor. Flaccus, Epist., II, 16. — (2) Nelson: «England expects, that every man will do his duty». — (3) Goethe, Faustus, I.

II 4, BUFO.

BUFO. — Sed unde quam citissime sumam ramum olivae? (*circumspicit scaenam*) Ah, io «ἐπιφύλα»: inveni(1) Profecto, hae non sunt scopae. Aperite oculos! Olivae ramum jam conspicietis. Nihil jam revereri legatum ex-

traordinarium, quem tanto habeatis ludibrio? — Age, nunc adeo Crocodilopolim. (*pulsat ter pugno laevo et pede dextro portam, super quam inscriptum legitur: «Crocodilopolis»*).

II 5, CHALCOGRAPHUS, BUFO.

CHALCOGRAPHUS. — (*se proripit ex porta iratus*) Quis elephantus temporibus belli portam ausus est tam ferociter pulsare? Quid animadverto? Bufo est, socius mihi amicissimus.

BUFO. — (*inspicit vultum Chalcographi*) Ah, Chalcographus fidelissimus mihi sodalis. (*destram dat alter alteri*) Quanam tu venisti Crocodilopolim?

CHALCOGRAPHUS. — Te reminisci spero me abhinc novem annos rixa et caede quadam implicatum effugisse ex Narragonia. Postquam passim diu circumvagatus huc adveni, tandem receptus sum Abdalcaderi palatio, in quo nunc fungor munere famuli domestici.

BUFO. — Hu! Si hoc verum est, alter alteri est hostis. Nam ex biennio famulor Narragoniae regi, qui permultis militibus fortissimis stipatus Crocodilopolim obsessum huc advenit; cur adsit, te intellexisse confido.

CHALCOGRAPHUS. — Sane novi; neque vero mihi adparet, cur tantillae rei tantum tribuatis pretium; equidem tantas copias contrahi flocci non esse censeo.

BUFO. — Plane tibi consentio et Grobiano regi hoc idem heri ausus sum dicere sub rosa. Tu quidem et ego nihil sumus nisi famuli simplices; ast in nobis unis ex omnibus, qui in urbe sunt et extra, inesse puto mentem sanam.

CHALCOGRAPHUS. — Comprobo. Sed dic, Bufo, quid in mente volutes ac moliaris his scopis instructus! Num pla-

teas urbis everres ac purgabis sordibus?

BUFO. — Ha, ha, hae! Quantum quidem audivi, eas pulvere purgari opus erit omnino. At nutis remotis finge hanc rem esse non scopas, sed ramum olivae! Rex enim et dominus meus mihi mandavit ut cum essem legatus suus extraordinarius pacem offerrem Crocodilopolitanis hac condicione, ut redderent Amarantam virginem venustissimam.

CHALCOGRAPHUS. — Itane? Extemplo recedas! Minime Amaranta unquam reddetur. Neque enim Abdalcader eam secum Crocodilopolim abire aut sibi nubere blantitiis aut vi et armis coëgit; sua ipsius sponte cum eo ex urbe patria huc «abiit, excessit, evasit, erupit» (2) et, cum sit iusta et matura aetate—heri iniit mira cum sollemnitate aulicorum annum tricesimum—id ad neminem alium pertinet.

BUFO. — Concedo, sed equites Narragoniae ad honorem regni nostri tuendum cum Crocodilopolitanis belligerandum esse contendunt.

CHALCOGRAPHUS. — Apage! Equites vestri censeant, quidquid eis venit in mentes! «Quidquam delirant reges, populi cruciantur». (3). Certum ac manifestum est fore ut Amaranta redeat numquam.

BUFO. — Hoccine scis certo? «Unde venit tibi haec scientia?» (4)

CHALCOGRAPHUS. — Certissime rem novi. Hunc nuntium tuis referens me uti poteris teste atque auctore.

VIATOR, S. V. D.

(1) Archimedes. — (2) Cicero, Or. Catil. — (3) Horatii illud: epist. II, 14. — (4) Schillerus, Virgo Aurellanensis, I, 10

BIMILLENARIUS HORATIANUS

(65 A. Chr — P. Chr. 1935)

Q. Horatius Flaccus Venusiae natus est sexto idus decembres, L. Cotta et L. Torquato consulibus, anno videlicet 689 ab U. C. i. e. 65 ante a. 754, a quo computatio Christiana sumit exordium. Annus ergo bis millesimus ejusdem nativitatibus celebrandus adpetit; itaque humaniores populi maxime inter se contendunt ut Venusinum sollemniter recolant atque magnificent laudibus.

Revera in tertio Italorum conventu anno praeterito in Urbe celebrato ad Romanarum rerum studia provehenda, haec conclusio a collegis sancita, vim legis accepit: «*Conventus vota facit ut annus bis millesimus ab Horatio nato tota Italia in primis vero Romae et Venusiae sollemnibus feriis celebretur, et Institutum Studiis Romanarum rerum provehendis ut hoc munus suscipiat*». Ex quo fit ut primatus in sollemnibus Horatianis Romano populo respondeat.

Tamen docti homines Civitatum Confoedatarum Americae nequeunt hac in re suam quoque partem non adsumere; ideo Coetum moderantem constituerunt, cujus praeses Dr. C. Flinkinger in universitate Iowa profesor; Dr. vero Rollando G. Kent Prof. in Univ. Pensilvaniae erit a secretis. Coetus a prima constitutione bimillennarium apud externos promovere studuit, atque optimis auspiciis, ut videtur, in Gallia, Belgio, Hungaria, Anglia atque alibi, ubi consociationes plurimas adeptus est. Clmi. Marouzeau, Oltramare, Heuten, Horvath in sua quaque provincia seu natione fautores erunt fervidi ac moderatores.

At in Hispania nostra quid? —Recens ad nos pervenerunt litterae a Rollando G. Kent signatae (Pensilvania, Sep. 22 1934), quibus certiores facti sumus Coetus pro festis Horatianis constituti, qui opem nostram viresque exostulabat. Moderator PALAESTRAE LATINAE haec rescribenda habuit: «*Litteras tuas jam pridem accepi easque gratissimas, praeter cetera quod de summo lyrae Romanae poetarum honorando loquebatur... Quidni opellam qualemcunque nostram huic negotio impendamus nos Hiberi, de quibus ille cecinit prospiciens in futurum:*

..... «*me peritus
discet Hiber Rhodanique poter?»* (Od. II, 20, 25)

Apud nostram igitur aetuarum excogitatus est numerus PALAESTRAE LATINAE extraordinarius, cui operam suam praestantes admovebunt viri» Neque haec una erit apud nos in Venusinum vatem fervoris ostentatio, sed speramus fore ut tum Societates litterarum tum Ephemerides Hispanae ultro lateque demonstrent studium et amorem erga poetam suavissimum Q. Horatium. Hac ratione verum erit quod ipse fidibus eduxit:

..... *usque ego postera
crescam laude recens* (Od. III, 30, 7).

J. M. JIMÉNEZ, C. M. F.

CURSUS GYMNASTICUS (sequitur)

In Georgica, II, 136-176. (Italiae descriptio).

An mare quod supra memorem, quodque adluit infra?
 Anne lacus tantos? Te, Lari maxime, teque
 Fluctibus et fremitu adsurgens, Benace, marino? 160
 An memorem portus Lucrinoque addita claustra
 Atque indignatum magnis stridoribus aequor,
 Julia qua ponto longe sonat unda refuso
 Tyrrhenusque fretis immittitur aestus Avernis?

Mare quod supra (Adriaticum) · *mare quod infra* (Tyrrhenum) *Lari*: «Lago di Como» situs loco rei bellicae quam qui maxime opportuno, ubi idcirco Romani parvam classem habebant. — *Benace*: «Lago di Garda» inter Brixiam et Veronam, ex quo Mincius effusus Mantuam defertur. Mari similis est ob tempestates (*fremitu marino*).

An memorem portus: Vers. 161-164 describitur portus Julius (*unda Julia*) ab Octaviano exstructus, «inmisso in Lucrinum lacum mari» (Suet. Aug. 16) «Cum contra Sextum Pompejum male rem gessisset Octavianus Caesar, ut reficendis classibus locum tutum haberet, Agrippae consilio portum Bajanum in sinu Puteolano commodiorem et tutio-

rem ita reddidit, aut verius novum portum aperuit ut lacum Lucrinum, interjecto aggere a mari seclusum, cum lacu Averno jungeret (*Lucrinoque addita claustra*); aggerem autem modo dictum, qui quinque stadiorum erat, postquam eo perfosso aditum navibusque tutus intra eum esset receptus». (Heyne) In eo aggere frangebantur undae Tyrrhenie, qui molibus impeditus (*ponto refuso*) *indignabatur*. Juxta Wagnerium pontus refusus videtur esse mutato fluctu rursum in lacum Lucrinum irruens, atque ita sinum ac portum efficiens. Cf. Horat. (Ep. ad Pis. ver 63, 65): *Sive receptus terra Neptunus classes Aquilonibus arcet regis opus*.

Haec eadem argenti rivos aerisque metalla 165
 Ostendit venis, atque auro plurima fluxit.
 Haec genus acre vinum, Marsos pubemque Sabellam,
 Adsuetumque malo Ligurem Volcosque verutos
 Extulit, haec Decios, Marios, magnosque Camillos,
 Scipiadas duros bello, et te, maxime Caesar, 170
 Qui nunc extremis Asiae jam victor in oris
 Imbellem avertis Romanis arcibus Indum.

Haec eadem, Italia. — *Ostendit, fluxit*: ratio cur poeta praeteritum adhibeat ex facto quod in Plinio legimus. eruitur: (*Hist. nat. III, 20, 24*): «Italia, metallorum fertilitate nullis cedit terris, sed interdictum id vetere consulto Patrum, Italiae parci jubentium».

Plurima: adjectivum pro adverbio *plurimum*: significat *abunde, copiose*, in quo sensu a solis poetis usurpatur. (Cf. *Verg., Bucol. VII, 60; Ovid. Met. XI, 140; 14, 361*).

Marsos: populos Italiae mediae, in ora orientali et meridionali lacus Fucini,

cujus caput Marbium vel Marrubium. De hujus gentis indole Cic. (in *Vatin.* 15). Plinius *Hist. nat.* 7) Sil. Ital. (VIII, 496, seq.)

Sabella: *Sabini*: gens umbris et Volscis affinis, sedem habuit prope Amitemum, paulatim dominationem suam extendit ad finitimas regiones. Laudati sunt ob morum gravitatem, severamque vivendi disciplinam, bellandi peritiam et fortitudinem. Cicero (*pro Ligario*, 11.) eos vocat «fortissimos, florem Italiae, robur reipublicae».

Ligures: populus antiquissimus, cujus memoriam magnus locorum numerus servavit. Vergilius eum appellat *adsuetum malo* sc. laboribus, propter clades quas a romanis passus est.

Volscos: Vetus populus Latii ignotae originis, prioribus Romae saeculis potens et bellicosus, a Tarquinio Superbo et Coriolano subactus, libertatem amissam recuperavit; Romae tandem submisus est a 338 a. Christum.

Verutos (Volscos): Scilicet *armatos veru*, sicut dicitur *scutatus, cinctutus*,

et, *Decios, Marios, Camillos*: Celebrissimi duces Romani quorum notissima est historia. Decii tres fuere quibus *dulce et decorum fuit pro patria mori*. Emphatice utitur poeta pluralem pro singulari. *Scipiadas*: «omnes minores Thesei Thesidas Graeci appellant, quod solent poetae quoque nostri imitari, unde Vergilius secundum graecam formam Scipiadas dixit» (Priscianus, p. 582, ed. Hertz). Haec forma invenitur in Lucretio (III, 1132): *Scipiadas fulmen belli. Duros bello*; ad bellum induratos.

Qui nunc extremis: Cum Vergilius *Georgica* conscribere incepit, nullum bellum gesserat Octavianus; unde poeta videtur hos versus operi jam perfecto in honorem sui protectoris intexuisse. Victoria de qua hic agitur est sedatio Tirdatis et Phraatis de regno Parthiae contententium, cum Octavianus Alexandria potitus, debellatisque Antonio et Cleopatra, in Asiam hiematurus abiit. Tunc temporis, ut *supra innui* (Cf. *Pal. Lat.* vol. II, n. 35, p. 146) Vergilius *Georgicis* finem imposuit.

Salve, magna Parens frugum, Saturnia tellus,

Magna virum: tibi res antiquae laudis et artis

Ingredior, sanctos ausus recludere fontes,

175

Ascraeumque cano Romana per oppida carmen.

Salve, magna Parens: Pulchra apostrophe in Italiam. **Saturnia tellus:** Italiam appellat tellurem Saturniam, quia, ut refert fabula, Saturnus ab Olympo expulsus, in ea regione latuit, Italos agriculturam docuit (*Varro*, III, 1) eoque regnante, aurea aetas adventit (*Verg. Bucol.* IV, 6), in cujus honorem propterea festa *Saturnalia* sunt instituta. **Res antiquae laudis et artis:** Res

laudatas et exultas ab antiquis sc. agriculturam. *Ribbeck* legit *et artem*. **Ingredior:** dicere adgredior. **Sanctos ausus..**, quia Vergilius primus Romanorum exstitit qui de agricultura versibus disseruit. **Ascraeum... carmen:** Proprium Hesiodi, in Ascra, vico Bocoetiae nati, cujus poema *Opera et dies*, primum est et antiquissimum poësis Georgicae monumentum.

HENRICUS MARTIJA, C. M. F.

Bibliographia

Vergniol C. et Rat M. — Cornelius Nepos, *Oeuvres*, traduction nouvelle, Garnier Frères, Paris.

Nepos, cuius opus «de excellentibus ducibus exterarum gentium» et «de Latinis scriptoribus» magno certe est emolumento iis praesertim qui Latinis innotentur litteris ob amoenitatem narrationis, sermonis claritatem et virtuti laudes, novam nec injustam sane habet versionem a Dn.^o Camillo Vergniol exaratam; qui tamen versionem dumtaxat conscribere valuit.—Introductionem ac notas adpositas elaboravit eximius Professor Mauricius Rat, qui iustum profert iudicium de opere Nepotiano, sive illius defectus palam ostendens, sive virtutes et maxime operis claritatem et amoenitatem extolens.

Pignarre R.—Sophocle, *Theatre*. Traduction nouvelle. Garnier, Paris.

Inter volumina collectionis *Classicum* Garnier novam habes Sophoclis versionem, eamque accuratam verborum proprietate, sermone simplici et plano.—Quibusdam praemissis de vita et operibus Sophocleis aliisque cum iis conexis, proponuntur septem tragoediae *Ajax*, *Electra*, *Oedipus Rex*, *Antigone*, *Trachiniae*, *Philoctetes*, *Oedipus Coloneus* et quae supersunt illius quae vocatur *Ἰγνεύται* (Les Limiers). Extremum occupant locum tragoediarum adnotationes. Versio Gallica tantum prostat sine textu Graeco. Auctor optima secutus est opera in versione conficienda,

JOSEPHUS MIR, C. M. F.

Peeters F. *A Bibliography of Vergil*: The service bureau for classical teachers. New-York University. Bull. 28, avril 1933; pp. 92.

Exiguum sane videtur Dns. Peeters opusculum, attamen vim ac robur in se continet plurium voluminum, eorumque

praestantium. Auctor enim copiosissimae bibliographiae Virgilianae congeriem patienter coacervavit ac postea scientifico ordine disposuit. Hujus operis pagellas diligenter evolvi, in iisque omnia laudanda censui si praeteritiones nonnullas excipias, quibus ipse ut quodmodo completem operam dedi *Supplementum Bibliographicum* conficendo in ephemeride *Emerita*, D. v. vulgandum.

Stercker K. *Introduction à l'étude du latin médiéval*, trad. par P. de Woestigne avec une préface de F. Ganshof.—Gand, 1933, pp. 76.

Virtutes hujus fasciculi hae sunt praecipuae: brevitatis, integritatis, opportunitatis. Brevis est nam 76 paginas non excedit. Integer etiam uti adparet ex indice rerum; duodecim tantum constat capitibus notionem evolventibus linguae Latinae aevo medio, historiam, traditionem, paleographiam, prosodiam, morphologiam, syntaxin; continet praeterea seriem textuum, lexicorum, bibliothecarum ad Latinitatem medii aevi spectantium; signationibus insuper bibliographicis abundat Opportunus est quia tunc reapse prodit cum hoc studiorum genus coli maxime coepit. Quod si hic fasciculus et brevis est et integer et opportunus, et omnino commendabilis.

Stampini, II Carme secolare di Orazio. G. Chiantore, 1927, p. 45.

In hoc opusculo lector curiosus reperiet praefariunculam de ludis saecularibus Augustis, textum Horatianum carminis saecularis et carminis «Dive, quem prolis...» cum poetica eorundem versione.

J. M. JIMENEZ, C. M. F.

Prof. Emmanuel Jové, C. M. F.
Moderator

Thyphographia F. Camps Calmet. — Tarraçae

Exercitationes Scholares

LA TEMPESTAD

*Tembló la tierra y al temblar el paso
franqueó de las aguas; y los ríos
corren por la llanura desbordados;
mieses y arbustos y rebaños y hombres
a una arrebatan con los lares sacros.
Y si casa quedó que arrostrar pudo
sin derruirse a tan temible estrago,
al fin las olas túrgidas cubrieron
su techo; en el abismo sepultados
yacen los torreones; mar es todo;
pero un mar sin orilla. Un altozano
ocupa aquél, y en corva barquichuela
siéntase el otro y boga sobre el campo
que en los pasados días cultivara.
Quién navega por cumbres de anegado
pueblo, quién pesca en los excelsos olmos.
Si el áncora se arroja, en verdes prados
fija queda, y las curvas tablas trillan
los viñedos que yacen por debajo.*

*Ha poco al césped iban cabras ágiles
y allí focas deformes se acostaron.
Admiran las Nereidas bajo el agua
bosques augustos, urbes y palacios;
los delfines ocupan la espesura
y allá navega el lobo entre el rebaño.
rojos leones lleva el oleaje;
lleva el oleaje tigres, y son vanos
al ciervo volador los pies ligeros,
al jabali los impetus del rayo.
Y el ave vagabunda que ha buscado
tierra donde posar, pliega sus alas
y cae entre las ondas. Los collados
el desenfreno de la mar anega
y nuevas olas baten los peñascos.*

Vertit ex Ovid. Met. I, 285-310.

CAROLUS MESA GÓMEZ, C. M. F.

Infórmese del
GRAN AHORRO
en el consumo de velas
que representa el
uso de nuestro
PROTEGE-LLAMA
Patente n.º 8571

Aparato sencillo, eterno y que se amortiza pronto. - Impide el lo-grimeo (aun en corrientes de aire), reduce el consumo y evita manchas en candeleros y manteles.

Pida mas detalles a
CERERIA PONTIFICIA
Apartado de Correos n.º 1
ANDUJAR
(JAEN)

Beati Ant. M. Claret Hymnus

Quattuor vocibus inaequalibus, organo comitante, concinendus. Carmen Latinum ab H. Martija compositum. — Hispanicum fecit et Catalaunicum R. Illa. — Musica a P. Thoma L. Pujadas.

2 ptae.

Apud Administratorem
Palaestrae Latinae

SANATORIUM

Nostin' novos medicationis naturalis productus....?

Formulae sunt Rdi. Dris. J. Garcia Roca.

Contra Artritismum:

Sanatorium Depurativum.

Contra affectiones gastricas:

Sanatorium Eupepticum.

Contra restrictionem ejusque causas:

Sanatorium Purgans.

Contra phthisim in omnibus morbi periodis:

Sanatorium Regenerativum.

Contra anemiam, clorosim et organicas feminarum

perturbationes: **Sanatorium Pilulae Ferrugineae.**

MARCA REGISTRADA

Veneunt in pharmacopolis et specificorum sedibus.

Cerae liturgicae auctoratae

justa decretum

Sacrae Rituum Congregationis

FILII J. SILVESTRE

ALBAIDA (Valencia) (España)